

N.

No. Designat apud Medicos numerum, ex gr. β. Jubarum No. VI. hoc est *Numero sex*.

NÆVI, sunt quædam maculæ nativæ, eæque duplices, protuberantes & planæ, quæ sunt figurâ variâ & colore diversimodo. Hæ gravidis ex imaginatione falsa, ebrietate, ectasi &c. eveniunt. **B. Moeder-blekken. G. Ein angebohren maal am leib, flecken. Gall. Tache que les enfans ont en naissant. A. A Mole**, marcke in nativitate.

NAKIR, describitur à *Scherkio*, quòd sit status furiosus, qui transit ab uno membro in aliud, cum dolore. **B. Vocari potest. B. Een vliegende wind. G. Fliegende wind. Gall. Vent volant. A. Flying winde.**

NAPELLUS, est diminutivum à *napus*, sic dictus, quòd *Napellus* radicem habeat quodammodo tuberosam. **B. Wolfs-wortel / munnigs-kapjes. G. Eisen-huetlein, wolfs-wurtz, kappenblumen, narren-kappen, tuffels-wurtz. Gall. Napel. A. Wolf-bane.**

NAPHA, sic propriè in officinis vocatur aqua destillata ex floribus arantiorum.

NAPHTHA, est colamen bituminis Babylonii, consistentia liquidum, ignis rapacissimum, colore nunc albo, nunc nigro: procul dubio est idem quod *Petroleum*.

NAPTA, idem quod *Natta*.

NAPUS, est *Raparum* species: & eadem vox est cum *Rapus*, vel venit à *Nævi* seu *sinapi*: dicitur etiam *Bunias*. **B. Steck-raap / parysche raap. G. Steckrueben. Gall. Navet. A. Navew, Long rapes, Turneps, Wild navew.**

NAPY, vide *Sinapi*.

NARCISSUS, est planta, quæ folia porri habet: caulis est excavatus, striatus, nudus: flos est liliaceus, monopetalus campaniformis in sex partes sectus, medullium ejus coronæ instar cingentes: calix autem, qui prodit plerumque è vagina membranacea, abit deinde in fructum oblongum, vel subrotundum, trigonum, trifariam dehiscens, in tria loculamenta divilum, seminibusque factum subrotundis: radix est bulbosa, extus nigra, intus alba, viscosa, amara: nomen illud derivare student à *Narcisso* adolescente in florem sui nominis converso, vel quia torporem (qui Gr. *ναρξιν* est) nervis incutiat, gravedinemque torpidam idcirco *Sophocles* ipsum vetus mag-

norum Deorum coönamentum appellavit. B. **Цпoo# /**
Paas-leti. G. Narcisz, zeit-lofz, hornungs-blum. Gall.
Narcisse. A. Daffadil.

NARCOSIS, est stuporis inductio, ut fit in paralyfi,
 vel ex opio, aliisque stuporem inducentibus, à *ναρκωσ* stu-
 pore induco. B. **Gen verdobinge.** G. Unempfindigkeit.
 Gall. *Affoupissement.* A. stupiditie.

NARCOTICA, sunt medicamenta, quæ stuporem in-
 ducunt, & dolorem sistunt, à *ναρκωσ* concilio: Lat. *Tor-*
por, Stupor & Hebetudo sensus motusque. Gr. *Ναρκωσ*,
Ναρκωσια, Ναρκωσις. B. **Verdobende middelen.** G. Artz-
 neyen, welche schlaff bringen, und enempfindlich ma-
 chen. Gall. *Narcotiques.*

NARDUS, Gr. etiam *Ναρδος* & *Ναρδος* a Naardo ur-
 be syriaca Euphrati contermina nomen accepisse, multo-
 rum est opinio. Aliis *Ναρδος*, quam inter aromata Dio-
 scorides recensuit. Duplex hæc species prostat in officinis,

NARDUS CELTICA, vide *Spica Celtica*.

NARDUS INDICA, five **SPICA INDICA**, in Java
 magnâ quantitate crescit, ejusdem in culina apud Javanos
 usus est, qui calami aromatici, ac junci odorati. Putant
 ex locis circa Gangem & Syriam quoque adferri. Crescit
 ferè ut cæpa aut allium, cujus inferior pars fibrosa est,
 exindè, tanquam basi aliquot bulbi five spicæ se erigunt,
 anne hæ infra terram lateant, uti videtur, an supra pro-
 mineant, mihi adhuc incertum est. Singulæ spicæ sunt
 quasi fibrillæ sibi invicem connexæ, castanei coloris, odo-
 ris Cyperi: saporem habet nonnihil amaricantem, & aro-
 maticum. B. **Spikenard van Indien.** G. Indianisch spi-
 canarden. Gall. *Spica nard.* A. Indian Spickenard.

NARES, Gr. *ῥῶνῆρες*, sunt partes concavæ nasi utrim-
 que positæ, quæ meatum præbent aëri in respiratione &
 odoribus, & exitum concedunt excrementis mucosis. B.
Neus-gaten. G. Die nasen-loecher. Gall. *Narines.* A. The
 Nostrils.

NASA, idem quod *Natta*.

NASALIA, idem quod *Errhina*.

NASCALIA, sunt globuli, ex eadem substantia quâ
 pessaria formantur, qui matricis cervici immittuntur. Di-
 stinguuntur à *Pesso* & *Pessario*, quod *Nascate* sit penicil-
 lus in nodi effigiem molillimus, ex cottonis vel lanæ floccu-
 culo &c. qui exsuccatur vel succo idoneo vel unguento
 convenienti. B. **Roeder-zetsel.** NA-

NASTURTIIUM vulgare, est planta, quæ habet caules ramosos, rotundos, solidos: folia oblonga, profundè incisa, saporis acris, sed grati: flores in summitate ramorum crescentes, exigui, quadrifidi, cruciformes, coloris albi vel purpurei: post florem succedit fructus ovalis, compressus, divisus in duo loculamenta, continentia femina obrotunda, parva, oblonga, sublutea, aliquantulum compressa, in cacumen pallidum desinentia, saporis acris, amaricantis: radix fibrosa, simplex, lignosa, alba: hæc planta in hortis colitur: Nasturtium verò aquaticum est species sisymbrii. Fortè à nascendo, quòd citò crescat. Alii autem appellari volunt à naribus torquendis, quòd odore & seminis acrimonia sternutamenta provocet. Gr. *κάρδαμον*. Vide *Cardamon*. B. *Kerffe / starkost*. G. *Kresse*. Gall. *Cresson*. A. *Cresse*.

NASUS, est media facièi prominentia; estque externus vel internus. Intùs constat ex duabus cavitatibus, nares dictæ, ossibus, cartilaginibus. *Externus*, habet partem superiorem immobilem & continet radicem, dorsum, spinam, & inferiorem magis mobilem: dividiturque in *Globulos*, *Alas* & *Pinnas* &c. Estque odoratus instrumentum. *Nasus* pro diversa conformatione varia accepit nomina, dicitur parvus, simus, aquilinus, acutus, magnus &c. Gr. *ῥίς* & *ῥίς*. B. *De neug*. G. *Die nase*. Gall. *Le nez*. A. *The Nose*.

NATA, idem quod *Natta*.

NATES, est infimi ventris posterior & inferior pars maximè carnosà, quâ sedemus. Gr. *ῥαῖτοι*. B. *Billen / aars-billen*. G. *Die arsbacken*. Gall. *Les fesses*. A. *The Hipples*, vel *Buttocks*.

NATES CEREBRI, sunt duæ prominentiæ orbiculares, post nervorum opticomum *Thalamos*, quæ superiori caudicis medullaris parti accrescunt, in homine minores sunt, in brutis verò Majores. Gr. *ῥαῖτοι*. B. *De bitlen*. G. *Des hirns arsbacken*. Gall. *Les Nates*. A. *The Buttocks of the braine*.

NATTA, est tumor magnus & mollis, sine dolore & colore, in dorso præcipuè excrefcens, quandoque tamen in humero & aliis partibus erumpens, ex tenui quidem radice pendens, ita tamen incrementum sumens, ut aliquot libras pendeat & Melonis vel Cucurbitæ quantita-
tem

tem æquet, ejus materia est adiposa, ideòque ad steatomata referri debet. B. *Ein speck-apostem / wenne.* G. Ein speckgeschwult. Gall. *Steatome.* A. Idem.

NATURA, Græcè φύσις dicta, à φύω cresco, nascor. Hujus vocis in medicina autor est Hippocrates, quæ voluit, prout ex ejus scriptis colligendum, *Complexum omnium partium tam solidarum quàm fluidarum corpus animale constituentium simul sumptarum, in suo motu vel quiete, prout benè se habent*: undè non est ens distinctum & singulare à corpore, verùm ipsum corpus, ejusque omnia simul: Verùm prout vocibus variæ attribui solent significationes, hinc postea sumpta fuit pro Deo ipso, pro omnibus quoque ejus operibus: à Physicis pro illa in corporibus conditione, quæ solâ positâ ponitur corpus, quæ sublatâ tollitur; Vulgò sumitur pro nascendi vi, ideòque partes genitales utriusque sexûs appellarunt *Naturam.* B. dicitur *Natuur.* G. Die natur. Gall. *La Nature.* A. Idem.

NATURALES FACULTATES, sunt in corpore animali illæ, quæ faciunt, ut heterogenea alimenta assumpta fierent iterùm pars corporis animalis, seu ejus naturæ: cum enim corpus perpetuò deteritur per suum motum, requiritur ut detritum restituatur, id fieri nequit nisi assumantur, quæ nondùm sunt illud corpus animale (h: e: heterogenea) quæcunque igitur actiones in corpore mutant illa heterogenea, ita ut abeant in corpus ipsum, vocantur *Facultates Naturales*. Sunt igitur hæ Actiones Masticationis in ore, concoctionis ciborum in ventriculo, & Intestinis; concoctorum per lactea & ductum Thoracicum in sanguinem delatorum, in corde & Pulmonibus compressio, attritus, mutatio; applicatio in locum partium detritarum &c. B. *De natuurlyke werkinge.* G. Natuerliche wurckung. Gall. *Les Facultez ou Fonctions naturelles.* A. The natural faculties.

NAVICULARE OS, dicitur & Σκαφοειδής & *Cymbiforme*, est tertium os tarsi in utroque pede. B. *Het scheep-beentjen.* G. Das schiff gleiche beinlein. Gall. *Os naviculaire.* A. Ship bone.

NAUSEA, Gr. Ναυτία, est Fastidii species & ad vomitum conatus, qui aut subsequitur aut non, labiis inferioribus tremore actis, & plerùmque humore ex ore fluentem

te ac fibris muscularibus Oesophagi, ventriculi, intestinorum incipientibus motu peristaltico inverso agitari. Est etiam nausea non infrequens, quæ à vomitu peracto aliquandiu remanet. Nausea insuper secum trahit Fastidium cibi, potus & medicamentorum, quæ tanta est sapè, ut nequidem deglutitio fieri possit. Tandem ut Vomitus, sic Nausea cum multis morbis complicatur, & his evenit sæpius, qui in mari aut aquis agitatis à vento peregrinantur. Sumitur & pro *Anorexia*, sive omni ciborum fastidio & averfatione. B. *Walging*. G. Das grauen, der eckel, das würgen. Gall. *Degouft*. A. Loathing, a list to vomit.

NEBULA, est morbus oculi, quando tunica cornea incrassatur, ejus diaphaneitas ita mutatur, ut æger omnia quasi per nebulam videat.

NECROSIS, est sugillatio alicujus partis, à *Nεκρως* morte *Afficio*.

NECTAR, est potus Deorum, ut *Ambrosia* cibus. Medicis autem dicitur potus medicamentosus, colore tamen, gustu, & odoratu gratissimus. B. *Code drank*. Gall. *Nectar*.

NEFRENS, id est, dentibus carens sive in infantia, sive in senectute. Sic dicuntur quia duriora dentibus frangere non possunt. B. *Candeloos*. G. Zahnlos. Gall. *Edenté*. A. Toothless.

NEMOMENA, vide *Nomas*.

NENUPHAR, est *Nymphaea*, seu *Nenufar*: est vox barbarica. Vide *Nymphaea*.

NEOGALA, est lac recens, ex *Νεο*, novum, recens, & *γάλα* lac.

NEPA, vide *Genista*.

NEPENTHES, est Laudanum opiatum, medicamentum verè laudatum. *Theodorus Zwingerus* vir summus & insignis Medicus, primum illud ita appellari censuit. *Nepenthes*, quod Latinè dicitur quasi nullus luctus, ob summos & admirabiles quos exerit effectus laudani nomen ei aptissimè & summo jure competit. *Nepenthes* remedium *Helena* fuisse dicitur, quo omnes e corde languores & ægritudines sustulerit, & hilaritatem lætitiæque induxerit. Legitur apud *Homerum* Od. δ. *Οδυσσεως νεπενθης* remedium tristitiam animo eximens: dicitur autem à *νη* priv. & *πενθος* luctus.

NEPETA, vulgò *Cattaria* : aliis *Calamintba*, est Herba cujus Etymologiam deducere quidam conantur à *napus*, ex *νῆ* non, & *πῆς*, pes, quali pedibus carens, sed non convenit cum re. Fortè *Nepeta* derivatur à Belgico idiomate *Nepte* seu *Nipte*, ut *Cattaria* à *Katte-kruid*. B. *Matte-kruid* / *nepte* / *nip*. G. Ratzen-kraut, ratzen-net, ratzen muntz. Gall. *Herbe au Chat*. A. Nip, Nep, Catmints.

NEPHELÆ, sunt tenues oculorum albedines. Item nubeculæ medio urinæ innatantes : dicuntur etiam maculæ albæ, quæ in unguium superficie nubecularum speciem repræsentant. Gr. *Νεφέλη* & *Νεφῶς* nubes, nebula. B. *Wolck*. G. Eine wolcken. Gall. *Brouillard*. A. Cloude.

NEPHRITICA, sunt medicamenta, renum morbos auferentia, à *νεφρῶς* ren.

NEPHRITICUM LIGNUM, dicitur *Santalum Cæruleum*; crescit in Nova Hispania; crassum est & enode; reddit aquam infusione cæruleam. Utimur hoc in affectibus nephriticis. B. *Pier-hout*. G. Griesz-holtz. Gall. *Bois nephretique*. A. Nephritick-wood.

NEPHRITICUS, est, qui renum dolore laborat, sive qui ex Renibus laborat.

NEPHRITICUS LAPIS, est opacus & variegatus, ex colore viridi, aliisque permistus. Rarò hic lapis in se duos colores habet semperque viriditatem ex albedine refert, alius viriditatem subflavam, interdum subcæruleam; plerumque ex viridi albo, flavo, cæruleo nigroque colore mixtio est. Poliri exactè non potest, semper enim ipsius superficies pinguis apparet, quasi oleo inuncta fuisset. Adfertur ex Hispania, in nonnullis etiam Hispaniæ locis, & in bohemia reperitur. Tantâ invenitur mole, ut pocula inde fieri possint. Utimur in nephriticis doloribus. B. *Graveel-steen*. G. Griesz-stein. Gall. *La pierre nephretique*. A. Nephritick-stones.

NEPHRITIS, seu **AFFECTIO NEPHRITICA**, & **NEPHRITICUS DOLOR**, est dolor ardens pungensque in lumborum regione ubi Renes siti sunt, nempe ad latera spinæ in sinistra vel dextra parte; qui si oritur ab Inflammatione Renum, abscessu, calculo febrem inflammatoriam continuam comitem habet; nonnunquam à convulsione partium istarum vel rheumatismo quoque obser-

vatur; dolor in initio obscurus, sed mox acerbissimus, & sine remissione, usque dum totus intereat, plerumque stupet alterum crus ad illud latus, in quo dolor; urina sæpè est flammea, ubi autem valdè urget malum, est aquosa, sed ubi summum, aliquando supprimitur; vomitus nunquam non adest & maximus quidem, cum inexplicabili nausea, & anxietate & inquietudine: sæpè etiam dolor ad inguina, aut alterum inguen exporrigitur, descendens quasi à lumbis, juxta situm ureteris, à νεφρός ren. B. *Pier-wee/ graveel.* G. Lenden-stein, nieren wehe. Gall. *Douleur Nephretique, Gravelle.* A. Gravel.

NEPHROS, est Ren, utrimque in abdomine, sed tamen sub duplicatura peritonæi, unus, qui circa lumbos sub hepate & liene, situs est; figura est instar phaseoli, substantia ejus ex innumeris canaliculis exiguis circinnatis constat, hic in utroque latere serum (à glandulis, arteriis adjacentibus) suscipit & ad carunculas papillares deducit, ut tandem per pelvim, ureteres, & vesicam foras eliminetur. B. *Ein nier.* G. Nieren. Gall. *Rein, Roignon.* A. Rein, Kidney.

NEPHROTOMIA, seu renum sectio, quando calculosi vel ulcere affecti sunt, possit hæc operatio in uno latere institui, vasis nempe colligatis, eo modo, quo lien eximitur, sed rarò aut nunquam instituitur. B. *Stren-snyding uit de nier.* G. Das ausschneiden des lendensteins. Gall. *Nephrotomie.* A. Idem.

NERION, est arbuscula, visui grata, Laurum referens: folia sunt oblonga, crassa, dura: flores sunt pulcherrimi, magni, rosæ similes, coloris rubri vel albi, monopetali, infundibuliformes, multifidi: fructus est teres, serè cylindricus, compositus ex duabus thecis per maturitatem à se invicem abscedentibus, semina lanuginosa placentæ adnata continentibus: radix polita, lignosa, longa: crescit hæc arbuscula circa loca maritima. Dicitur *Rhododendron*, & *Rhododaphne*, sic appellari videtur quòd circa amnes crescat; *Νερός* enim est humidus. *Rhododaphnen* autem Gr. dixerunt à Rosæ floribus & Lauri foliis, Barb. *Oleander*, fortè quòd ejus folia sint instar oleæ, sed multò majora. B. *Νοζε-λαυριε / oleander.* G. Lorbeerrosen, unholden-kraut, oleander. Gall. *Laurier rose.* A. Oleander, Rose-baye.

NERVALIA OSSA, idem quod *Sincipitis*.

NERVINA, sunt medicamenta, quæ adversis nervorum morbos in usu sunt. B. *Zenuw-middelen*. G. *Sennader artzney*, *sehnen artzney*. Gall. *Remedes pour les Nerfs*. A. Remedie for the nerves.

NERVUS, est pars fibrosa, rotunda, longa, alba, instar cannæ indicæ porosa, spirituum animalium diductioni inserviens, ut hoc ritu partes corporis mobiles sint. Intra cranium à medulla oblongata decem paria Nervorum originem sumunt: ut Nervus odoratorius, ophthalmicus, oculorum motorius, patheticus, gustatorius, timidus, auditorius, par vagum, linguæ motorius, & cervicis musculorum motor. Intra cranium septem duntaxat paria Veteres agnoscebant, quæ hoc disticho continentur:

*Optica prima; oculos movet altera; tertia gustat,
Quartaque; quinta audit; vaga sexta est; septima lingua.*

Infra cranium triginta paria enumerantur; nempe septem ex colli lateribus, duodecim ex medulla spinali in dorso: quinque ex lumbis, & sex ex ossè sacro: nervi omnes infra cranium oriuntur à medulla spinali, qui per lateralia vertebrarum foramina artubus & ventribus destinantur. Nervus, tendo & ligamentum malè à Chirurgis confunduntur. Gr. *Νῆρον*. B. *Sen zenuw*. G. *Sehnen*, *spannader*. Gall. *Nerf*. A. A nerve.

NEURITICA, idem quod *Neurotica*.

NEUROCHONDRODES, est ligamenti genus partim latum, partim rotundum, duritie medium inter cartilagineum & ligamentum, quale est in articulo pternæ cum astragalo & vicinis partibus, & in intimo sinu ossis coxendicis, quod femoris capiti inseritur.

NEURODES, est species febris lentæ, sic à doctissimo *Willisio* dicta; eo quod liquor nerveus ab indole sua desciscens, & crasi suâ vitiatus, Atrophix causâ existit, ex *νεῦρον* nervus, & *ἰδέω* forma.

NEUROLOGIA, est elegans nervorum descriptio, agens de eorum origine, fine, fabrica, & usu; quam *Barth. Eustachius*, *Thomas Willisius*, & *Raymundus Vieussens*, omnium præstantissimè descripserunt, ex *νεῦρον* nervus, & *λόγος* narro, describo. B. *Sen beschryvinge der zenuwen*. Gall. *Neurologie*.

NEU:

NEURON, idem quod *Nervus*.

NEUROTICA, sunt Medicamenta, nervorum mala auferentia. Vide *Nervina*.

NEUROTOMIA, est Anatomica nervorum sectio, item nervorum punctura, ex *νεῦρον* nervus, & *τέμνω* fæco.

NEUROTOMUS, est, qui punctura nervorum laborat, vel qui nervos anatomicè dissecat, ex *νεῦρον* nervus, & *τέμνω* fæco.

NEUTHA, dicitur pellicula, quæ in initio meatûs auditorii auribus factûs accrescit, ne Tympanum in utero nimis ab Aqua allabente emolliatur, quæque post partum successu temporis decidere solet; nonnunquam etiam similis pellicula oculis accrescit, totamque faciem obtegit.

NICOTIANA, est Tabacum: estque planta, quæ habet caulem rotundum, medullâ albâ repletum, villosum, digitî crassitie: folia sunt ampla, aliquantulum acuta, nervosa, sine caule, integra, succulenta, viscida & attritione manûs inficientia, saporis acris aut urentis: flores monopetali sunt, infundibuliformes, quorum inferior pars tubum refert, supernè in quinque laciniâs dividuntur, coloris purpurei: post florem sequitur fructus membranaceus, oblongus, in duas partes divisus, multa semina exigua & rubicunda habens: radix est fibrosa, alba, saporis acris: tota planta habet odorem penetrantem. Nomen sibi retinuit à Joanne Nicotio, Regis Galliæ consiliario, cujus beneficio Galliis primum innotuit, quam Ulyssiponæ, dum legati munere fungeretur, à Belgâ è Florida insula allatum, accepit. Vide *Tabacum*.

NIDOR, dicitur odor fatens, & redolens partes animalis ambustas.

NIDOROSA DYSPEPSIA, vide *Dyspepsia*. B. *Salteterige maag-koking*.

NIDUS, idem quod *Focus*.

NIGELLA, seu MELANTHIUM, est planta, quæ habet caules tenues, excavatos: folia mediocriter lata, viridia, minutim incisa, capillacea: flores sunt polypetali, rosacei, in medio corona eleganti reflexa ornati: fiori succedit capsula membranacea in quinque loculos distributa, semina angulosa nigra vel flava, odoris aromatici, saporis subacris, continens: vel Papaver Nigrum dicitur à nigro feminis colore, indè derivatur *Gith*. B.

Nardus / nigelle / zwarte kumpu / bloempjes in 't
hair / suffertje in 't groen. G. Nardus-kraut, schwart-
ze kuemmel, schwartz-kimmel. Gall. Nielle. A. Gith,
Guinny-pepper.

NIHILI ALBUM, idem quod *Phompholyx*.

NISI, NINSI, vide *Gensing*.

NITRUM, five Sal Petrae, crystallos prismaticas for-
mans octohedras; semifossile est, ex terra petitem nitro-
sa, acri; in igne mediocri fusile; vix aquam exhalat, fa-
tis fixum; cum omni materia inflammabili, ubi fustum, de-
flagrans: solvitur in aqua $6\frac{1}{2}$. Hæc nitrosa terra, aut
faxi nitrosi, indoles ortum debet excrementis animalium,
horum putrefactis cadaveribus, præcipuè sale marino non
utentium, avium ergo inprimis, accedente vegetantium
exustorum cinere non eluto & calce vivâ; denique para-
ti sic nitri, plurimâ aquâ diluti, per arenam transcolatio-
ne, atque in crystallos octohedras formatu. Nitrum gene-
ratur ex pingui, alcalina, terra, aëre. Est sal sapore fal-
so-amarum, estque præter Antiquorum nitrum, quod
planè nobis incognitum est, triplex. Primum elixiviatu-
r ex terra; Secundum, muris lapideis adhærescit, & Ter-
tium quod scopulis seu rupibus adnascitur: attamen offi-
cinis nostris non nisi unicum usitatum est. Primum videli-
cet, idque excoquitur ex terris desertis. Nitrum nativum
Alexandrinum rosei coloris est, ejusdem Neapolitanum,
flavescens Puteolanum. Nitrum crystallinum & purum
eligendum est. Tantò autem purius censetur quantò mi-
nùs salis communis particeps fuerit, quod experiri licet,
si injiciatur carbonibus candentibus, nihilque post phlo-
gosin remaneat, derivari videtur *ωαγὰ τὸ νιτρειν*, & *τὸ νιτ-
ρειν*, quod abluendi, purgandique habeat facultatem. B.
Salpeter. G. Salpeter, salniter. Gall. *Salpêtre*, ou *Nitre*.
A. Salt peter, Salt of niter. Chymicis *Cerberus*, *Sal infer-
nalis*, *Hermes*, *Baurach*, *Algali*, *Sal Anderonæ*, *Ana-
tron*, *Cabalatar* &c. Basilio *Serpens terrenus*.

NOCTAMBULO, seu **NOCTAMBULUS**, aut *Som-
nambulus*, est morbus è somno profundo, insomniis gra-
vibus, & motu corporis compositus; adeò ut hic status
sit proximus quidem vigiliis, sed ut somnambuli planè
excitati nesciant, quæ perpetrarint, undè oblivio hic reg-
nat & somnum non adesse dicendum foret, nisi oculi clau-
si

si essent, & sensus externi omnes aboliti, somnambuli verò aliquos musculorum motus cient, surgunt, incedunt, stant, aut alia quædam agunt, nonnulli ad vitæ munia accedunt, & id aggrediuntur quod vigiles non audent, quidam pullos è nido tollunt. Gr. *Νυκτοβάτης* & *Υπνοβάτης*. B. *Nacht wandelaar*. G. *Ein nacht wandler*. Gall. *Noctambule*, *Promeneur de Nuit*. A. A person that wass in his sleep.

NODOSUM, dicitur de certa *Arthritidis* specie, quando materia tophacea articulis digitorum pedum, manuumque impacta & coagmentata post varios *Arthritidis* paroxysmos, efficit ut distorqueantur, cutis aperiatur, & pereunte motu membrum incurvetur. Dicitur quoque de radicibus; vocatur radix nodosa, quoties oriundus ex ejus latere stolo & longè latèque horizontaliter sub terra discurrrens hinc indè nodos format, ita ut singuli nodi radices emittant, & gemmam contineant novæ plantæ producendæ idoneam, ut in gramine canino repente, & solano vesicario sive *Alkekingi* officinarum quotidianum est observare, quæ ratio est, cur tam rarò tales plantæ floreat, quoniam non sufficiens humorum copia fursùm ad explanationem floris propellitur, maxima enim pars producendis ac nutriendis stolonibus absumitur, qui tamen, si singulis septimanis abscinduntur, flores explicant, simile quid in *Fragaria* sed supra terram contingit, quæ longè hinc indè quasi brachia extendens plantas nodulis inclusas gerit, quæ, ubi terram apprehendunt radices emittunt, & matre non indigent; hinc patet stolonem, licet ex radice prodeat, immeritò pro radice parte haberi: pleaque autem tales plantæ sunt annuæ, & cum caule radix perit.

NODUS, est productio recentis Sobolis ex fibris ligneis & tracheis ortæ, ut exterius in nova folia & plantæ furculum seu gemmam compingatur, interim tamen varias, in quibus naturæ lusus elucescit, metamorphoses subire deprehenditur.

NODULUS, **NODUS**, Gr. *Κροκοφάντιον*, est facculus linteus, medicamentis morbo convenientibus impletus, qui in cantharo cerevisiæ aut vini pleno inditur, cujus tinctura ægris propinatur. B. *En popje / zakje*. G. *Säcklein*, ein knœtlein. Gall. *Sachet*. A. *Bagg*.

NODUS, idem quod *Ganglion* & *Nodulus*.

NOLI ME TANGERE, vide *Impatiens herba*.

NOLI ME TANGERE, est species cancri, in facie; præsertim supra mentum, circa os & nasum oritur tumor vel ulcus, exulcerati cancri speciem gerens, lentè in initio crescens, quasi pustula parva, toto anno manet, quod aliàs minus sævum quàm cancer, & cancer plus rodit uno die quàm noli me tangere uno mensè. B. *De byet*, G. Der krebs, der fressende wurm. Gall. *Le Loup*, *chancre*. A. The Wolfe.

NOMAS, & NOMA, est ulcus putridum & depascens, in glandulosis oris partibus, cum rosione & sæpè carie, à scorbutica corporis temperie sæpè ortum, à *νίμω* depasco. Undè apud *Herodotum* *νίμω* *νεκρῶν* depasco cadaver: Nemonia sunt quæ excrecentem carnem exedunt. B. *Waat-zweer* / *water-kanker* / *stinkende kanker desmonds*. G. Ein bœtz geschwær. Gall. *Ulcere malin*. A. Putrid Ulcer.

NOSOCOMIUM, est domus publica, seu Hospitium commune, in quo pauperes ægri recipiuntur, decumbunt, & curantur, ex *νόσῳ* morbus, & *κομῖω* curam gero. *Nosocomia* est ægrorum curatio. B. *Gen gast-huis* / *zickenhuis*. G. Ein siech haus, hospital. Gall. *Hospital*. A. Idem.

NOSOLOGIA, idem quod Pathologia, à *νόσῳ* morbus, & *λόγῳ* narro.

NOSOS, idem quod *Morbus*, à *νόσῳ* ægroto.

NOTÆ MATERNÆ, idem quod *Nevus*.

NOTHÆ COSTÆ, sunt costæ quinque (in utroque latere) inferiores, spuria dictæ, sic vocantur quia non ut aliæ costæ cum sterno cohærent, neque sunt veluti aliæ. Tam citò, neque tam firmè ossæ, sed ferè cartilagineæ, à *νοθήσῳ* adultero. B. *De bastaart-ribben*. Gall. *Fausse Côtes*. Vide *Costæ*. Morbi etiam nothi dicuntur, qui ordinariam & regularem normam excedunt, ut febres tertianæ, quartanæ, & quotidianæ nothæ: pleuritis notha &c.

NOTHUS, est tergum, sive dorsum, quod est posterior thoracis pars, à *νοθήσῳ* terga do, terga verto. B. *De rug*. G. Der ruecken. Gall. *Le Dos*. A. The Bastard Ribbs.

NOVACULA, est culter chirurgicus, cujus forma, propter diversimodam operationem, variat: vix describi

potest. *Culter Tonsorius* Cic. Gr. *Ξόρον, Ξόροϛ, Ξύρη, Μάχαρις*, Ammonio, *Μάχαρις, Κυριον*, eadem licentia à *Plutarcho* in *Dione* dicitur, quâ *Culter Tonsorius* à *Cicerone*, liquidem tondendo ratio novaculæ aliena est, aliud enim est *Ξορσίδου* radi, aliud *κρσίδου* tonderi. B. *Pen scheermes*. G. Ein scheermesser. Gall. *Un Rasoir*. A. A Rasour.

NUBECULÆ, sunt particulæ leves, se mutuo, laxo amplexu comprehendentes, urinæque innatantes. G. *Νεφελιον*. Vide *Eneorema*. B. *Wolkjes*. G. *Wœlcklein*. Gall. *Petits nuages*. A. Small vel little cloudes.

NUBES, vide *Nubecula* & *Eneorema*.

NUCAMENTA, dicuntur ea quæ collo squammatim compactili pendent è ramis nucum, roborum, picearum. B. *Mattestaartjes*.

NUCHA, est posterior pars colli, cervix dicta, in qua Setacea excitantur. B. *De nek / nek-put / knoop der nek*. G. Der nacken. Gall. *La Nuque*.

NUCIOSITAS, idem quod *Myopia*.

NUCLEUS, NUCLEI, sunt instrumenta chirurgica formam dimidiatæ juglandis habentia, ex argento, cupro, vel cornu confecta, in medio foramine parvo pertusa, quæ strabonibus antè oculos ligantur, ut assuescant per medium foraminulum videndo, oculorum aciem recto dirigere. Item est semen nucibus vel fructibus inclusum.

NUMERO, non solum fructus & semina metiuntur, sed & animantium partes, ut vitelli, vulgo sic notatur, No vel Num.

NUMMULARIA, est planta, quæ habet caulem tenuem, longum, repentem, ramosum: folia sunt circumnata ferè rotunditatis, ex adverso caulis repentia, viridia, saporis adstringentis: flos monopetalus est, multifidus, arcè cauli adnatus, huic flori succedit Capsula, vel testa rotunda, per maturitatem diffiliens, habens semina minima: radix est parva: hæc planta crescit in locis humidis, sic dicitur à foliorum rotunda figura, nummulum referente. Vide *Centum morbia*.

NUTRIMENTUM, idem quod *Alimentum*.

NUTRITIO, est auctio corporis, quâ continuum substantiæ corporeæ defluxum, alimentis idoneis restauramus. Item, species quædam est incrassationis, aut potius augmentationis, uti videre est in conficiendo unguento nutri-

trito, in aloë, aliisque rebus. B. *Doeding*. G. Das ge-
deyen, nahrung. Gall. *Nutrition*. A. Nourishing.

NUX, est species doloris capitis, quæ magnitudine nu-
cis sentitur; sicut ovum, clavus, aliæque species. Fru-
ctus item quosdam denotat cortice lapideo nucleum oc-
cludentes.

NUX UNGUENTARIA, idem quod *Balanus My-
repfica*.

NYCTHEMERUM, est tempus, denotans spatium
viginti quatuor horarum, ex νύξ nox, & ήμέρα dies. B.
En etmaal.

NYCTALOPIA, est affectus oculorum, quo æger in
luce magna non potest videre, noctu verò, vel circa ves-
peram melius; oritur ab incipiente catarracta in medio
pupillæ, vel si nimis sensilis fuerit nervus opticus; ex νύξ
nox, & ἕπτομαι video. B. *Katten oog* / *dagblind*. G.
Tag-blind, kautzaugen. Gall. *Nyctalopes*, ou *Aveugle-
ment de jour*. A. Cat-eyed, Day-blind.

NYMPHÆ, sunt colliculi seu summa pudendi mulie-
bris labia, sic dicta, quod aquis è vesica profluentibus ad-
stare reperiuntur. Gr. Νύμφη, Μύρτον, Υἰδες, Κλητώς,
Επίδες, Κίρκωνος, ubi increverit. Item cavum inferioris
labri. Poll. Τύπη. Nympha tamen ab Artis Medicæ Prin-
cipibus Paulo, Oribazio, & Aëtio fumitur pro Clitoride
nec illam confundunt cum Alis, quæ à veteribus Græcis
distinctissimæ πτέρυγομαχα, μωροχίλαι, & ab Eurypho
Κρημνοί vocabantur, & vocum abusu Nymphæ dictæ fue-
runt. Vide *Oestrum Veneris*. Gall. *Les Nymphes*, *les Cli-
toris*.

NYMPHÆA, seu **NENUPHAR**, Est planta, quæ ha-
bet folia magna, ampla, orbiculata, crassa, carnosâ, fun-
gosa, ad superficiem aquæ crescentia: caules sunt crassi,
fungosi, rotundi, rubicundi, teneri, succulenti: flores
sunt rosacei, polypetali, coloris lutei, sine odore; calix
pentaphyllus: post florem sequitur fructus obrotundus,
in plurimos loculos divisus, qui loculi continent semina
nigricantia, splendentia & oblonga: radix est longa, cras-
sa, in cortice nodos habens, foris ex fusco flavescens, in-
tùs pallida, fungosa, levis, carnosâ, succum viscosum
continens, in fundo fluminum vel aquarum crescit, sapo-
ris est adstringentis, austeri, odoris nullius. Barbaricâ vo-
ce,

ce, nomen, sibi vendicasse videtur, quòd aquosa amet loca: vel, ut ex Veteribus aliqui fabulati sunt, à Nympha, quæ Zelotypia Herculis intabuit & mortua, inque palustrem hanc plantam mutata est. B. *Plompen / water-rozen / meer-bladen*. G. See-blum, hertz-wurtz, mummelken, wasserlilien. Gall. *Nenuphar*. A. Water Lilly.

NYMPHOMANIA, idem quod *Furor Uterinus*.

NYMPHOTOMIA, est nympharum excisio, quarum nimia protuberantia in nupturis virginibus, sponsus copula quandoque frustratur, aut saltem difficulter admittitur; earum excisio *Aegyptiis* frequens, talis erat: Virginem in sella locabant, assidensque retrò robustus adolescens, brachia sua poplitibus puellæ subiciebat ad ejus crura integrumque corpus regenda; tunc Chirurgus ampliori forcipe Nympham corripiens, hanc manu sinistra extraducebat, dextra verò proprè forcipis dentes refecabat, mensuram resectionis eandem, quam in amputatione columellæ, servando: maximè tunc commendata ad hæmorrhagiam sistendam pharmaca topica adhibebant: omni autem pharmaco hic efficaciorum fasciarum usum ignorasse videntur, quæ simplici contra ossis pubis arteriarum compressione, pro lubitu Chirurgi, sine ullo malo subsequente symptomate, sanguinis fluxum cohibent: huic antiquæ methodo nil adjecit *Fabricius* nisi partis constrictionem cum filo, ad sensum ejus hebetandum, antequam culter applicetur. Reliqua à Chirurgo faciunda ex generali doctrina vulnerum facillè cognoscuntur. Ex *νύμφων* Nympha, aquarum & fontium Dea, & *τιμω* seco.

O.

O Simplex, Chymicis *alumen*, denotat, verùm si triplex fuerit, in basi nempe duo, & in superficie unum, *oleum* significat. Si Diametrum habeat, à dextris ad sinistram latus, *sal* denotat; verùm à superficie ad infimam partem, *nitrum*, erit; in superficie si aderit crux *antimonium*, sed si in infima parte, *cuprum* significabit; in superficie semilunula recumbens dorso, & in infima parte crux, *Mercurii* erit signum, è Vertice, ad basin lineæ, & à dextris crux *vitriolum* denotat. Si habeat transversim telum *Mars* sive ferrum aut Chalybs est, in medio punctum, *Aurum* sive Sol esto.

OBE